

Stad

En film av Jan Troell

Stillbilder från filmens inledning

Innan Jan Troell blev känd som en av Sveriges mest framstående filmregissörer arbetade han som folkskollärare på Sorgenfriskolan i Malmö på 1950-talet. Där gjorde han ett flertal kortfilmer tillsammans med sina elever.

Hösten 1958 gjorde Jan Troell kortfilmen *Stad* tillsammans med sina elever i en mellanstadieklass. Filmen skildrar ett dygn i Malmö då en pojke ger sig ut i stadens myller på jakt efter en försvunnen sköldpadda. Filmen blev känd då den visades i tv den 31 maj 1960. Inför visningen i tv försågs filmen med ljud och musik. Kortfilmen *Stad* har efter visningen i tv ansetts som Jan Troells debutfilm.

När Jan Troell gjorde filmen *Stad* var han inspirerad av Arne Sucksdorffs Oscarbelönade kortfilm *Människor i stad*, från 1947, som på ett poetiskt sätt skildrar människor och miljöer i Stockholm. Jan Troell hade vid denna tid inte sett Arne Sucksdorffs film, utan han utgick från en serie stillbilder ur filmen som Arne Sucksdorff publicerat i ett kapitel i sin bok *Gryning*, från 1950.

Om filmens innehåll

Det mesta i filmen *Stad* är iscensatt. Uteiggaren i filmen är ingen verklig uteliggare, utan en lärarkollega till Jan Troell som hette magister Andersson.

Sköldpaddan i filmen tillhör Peter Graham, som också spelar huvudrollen i filmen. Sköldpaddan hade medverkat i föreställningen *Orfeus i underjorden* på Malmö stadsteater, som haft premiär 1957. Peter Grahms storebror arbetade som rekvisitabiträde på teatern. När föreställningen spelat färdigt fick han adoptera sköldpaddan – och han gav sin lillebror Peter i uppdrag att ta hand om den.

När Peter Graham berättade om sin sköldpadda i skolan fick Jan Troell idén att låta Peter och sköldpaddan utgöra det sammanhållande temat i filmen *Stad*.

Stad i utveckling

Använd Jan Troells kortfilm *Stad* som utgångspunkt för ett samtal om vad som utmärker en stad. Fundera gemensamt över bilderna i filmen och vad som går att känna igen från hur det såg ut förr – och vad som har förändrats idag.

Detta öppnar för reflektioner kring att en stad utvecklas – och en insikt om att alla har demokratiska möjligheter att påverka hur våra städer kommer att se ut i framtiden. Vilka tankar och visioner finns det kring framtidens stad? Vad är viktigt att tänka på när det gäller stadsplanering och samhällsutveckling?

Använd stillbilderna från inledningen till filmen *Stad* som inspiration för egna projekt med filmer, foton eller annat bildskapande. Gör en rekonstruktion av bilder och scener i filmen *Stad*, som visar hur miljöerna i filmen ser ut idag. Skriv kommenterande bildtexter. Gör ett bildspel – eller en egen film: Stad idag.

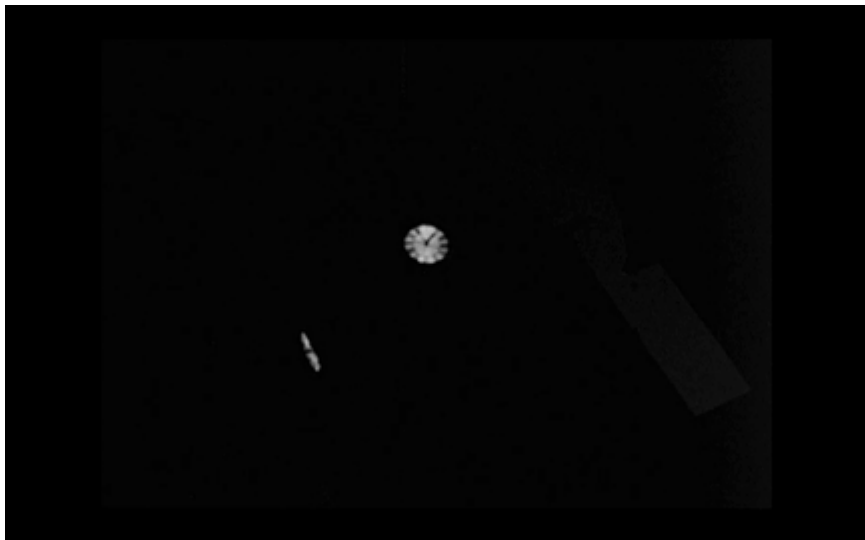

STAD (1958/1960). En film av Jan Troell och elever på Sorgenfriskolan i Malmö. 23 minuter.

Se filmen på YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=wMU3eShP7iw&feature=youtu.be>

1. Gatubelysning

2. Kyrktorn med urtavla

3. Fyrorn

4. Båt i hamnen

5A. Gatubelysning

5B. Gatubelysningen släcks

6. Gata med gatsten

7. Busshållplats med stolpe och tidtabell

8. Katt på gatan

9. Hotell Kramer (fasaden ur grodperspektiv)

10. Passage med cykel

11. Båtar i hamnen

12. Kranar i hamnen

13. Järnbalkar

14. Båt med linor

15. Kranar i dimma

16. Trädstam

17. Skulpturen Pegasus i Slottsparken (närbild)

18. Skulpturen Pegasus i Slottsparken (helbild)

19. Fönster med rullgardin

20A. Rullgardinen dras upp. En pojke tittar ut genom fönstret

20B. Pojken trycker näsan mot fönsterrutan

21A. En fågel som pojken ser

21B. Fågeln flyger iväg

22. En uteliggare vaknar

23. Pojken går ut genom dörren och har ett äpple i munnen

24. Sköldpaddan på tröskeln

25. Pojken tar upp sköldpaddan

26. Pojken går hemifrån

27. Gata och trafik

36. Ett tåg i full fart

38B. Cyklar och bilar (grodperspektiv)

44. Folk väntar på bussen (bussen kommer)

47. Pojken springer

49. Pojken i skolkorridoren

51. Pojken gör entré i klassrummet